

ข้อเปิด ลักษณะสำคัญของกฎหมาย มีอะไรบ้าง

ข้อแก้า ลักษณะสำคัญของกฎหมายในแต่ละลักษณะ เป็นอย่างไร

และข้อลืบ หากคนเราทำผิดกฎหมายจะได้รับผลอย่างไร

นักเรียนก็พอจะมีคำถามได้คิดเป็นแนวทางประกอบการเรียนบ้างแล้วนะครับ คราวนี้เราจะมาเรียนกันถึงรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายกันเลย ขอให้ทุกคนตั้งใจเรียนนะครับ แล้วนักเรียนจะมีโอกาสตอบคำถามในใจได้ และเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นด้วย

บรรยาย 2 : ก่อนอื่นเรามากล่าวถึงบทนำกันก่อนนะครับ กล่าวว่กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เพื่อใช้บังคับความประพฤติของมนุษย์ในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้ ถ้าหากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือผลร้ายอย่างอื่นโดยเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการบังคับใช้

เมื่อกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ซึ่งบังคับความประพฤติของมนุษย์ ตามที่บรรยายมา นักเรียนก็คงสงสัยต่อไปอีกว่า อันที่จริงแล้วกฎหมายมีความสำคัญเพียงใด มีลักษณะสำคัญประการใดบ้าง สิ่งเหล่านี้เราจะเรียนกันต่อไปครับ แล้วนักเรียนจะเข้าใจมากขึ้น... เรามาทำความเข้าใจในความหมายของกฎหมายกันก่อนนะครับ

บรรยาย 3 : ในเรื่องความหมายของกฎหมายนั้น มีผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายหลายท่านได้ให้ความหมายพอจะสรุปรวมกันได้ว่า กฎหมาย คือคำสั่งหรือข้อบังคับของรัฐอันเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระเบียบทางสังคม ทั้งนี้เราใช้กฎหมายเพื่อควบคุมความประพฤติของมนุษย์ กฎหมายจะได้รับการกำหนดขึ้นโดยผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศให้บังคับใช้แก่บุคคลโดยทั่วไป ผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือสภาพบังคับอย่างใดอย่างหนึ่ง

เราได้ทราบความหมายของกฎหมายมาส่วนหนึ่งแล้วนะครับนักเรียน ความหมายที่กล่าวมานี้ อาจมีผู้โต้แย้งว่ายังไม่สมบูรณ์ยังบกพร่องอยู่ ดังนั้นเพื่อให้

นักเรียนมีความเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ครูก็จะอธิบายความหมายที่กล่าวมาเมื่อสักครู่นี้จะแยกเป็นแง่ต่าง ๆ เลยนะครับ

อย่างแรก ความหมายที่ว่ากฎหมายเป็นข้อบังคับของรัฐ ก็หมายความว่ากฎหมายจะเป็นข้อกำหนดในทางสิ่ง หรือห้าม อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งรัฐในฐานะที่เป็นหน่วยหรือสถาบันการปกครอง ใช้อำนาจจัดทำขึ้นเพื่อจัดระเบียบทางสังคม ในการใช้อำนาจของรัฐเพื่อจัดทำกฎหมายจะทำโดยผ่านผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ เช่น ผ่านรัฐสภา ผ่านคณะกรรมการบริหารการปกครองประเทศ เหล่านี้เป็นต้น

อย่างที่สอง ความหมายที่ว่ากฎหมายเป็นข้อบังคับหรือสิ่งควบคุมความประพฤติของมนุษย์ ในแง่นี้หมายถึงว่าข้อบังคับในทางที่เป็นคำสั่ง หรือข้อห้ามนั้นใช้บังคับความประพฤติหรือการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เป็นพลเมืองของรัฐโดยทั่วไป มิใช่ใช้กับสัตว์หรือสิ่งของ การที่สัตว์เลี้ยงของใครไปทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น กฎหมายก็จะไปบังคับ เช่นลงโทษแก่เจ้าของสัตว์เลี้ยง เหล่านี้เป็นต้น ตัวอย่างอื่น เช่น การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้มีรายได้ต้องเสียภาษี หรือห้ามพลเมืองฆ่าชิงทรัพย์ผู้อื่น เป็นต้น

อย่างที่สาม ในแง่ที่ว่าถ้าผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายจะต้องได้รับโทษหรือผลร้าย อย่างอื่น หมายความว่ากฎหมายที่แท้จริงย่อมมีสภาพบังคับให้พลเมืองปฏิบัติตาม ผู้ใดฝ่าฝืนก็คือทำผิดกฎหมายนั่นเอง จะได้รับโทษ เช่นรับโทษด้วยการถูกจำคุก ถูกปรับ หรือชดเชยอย่างอื่นตามที่กฎหมายระบุไว้

อย่างที่สี่ ในความหมายของกฎหมายมีส่วนที่กล่าวว่าโทษหรือผลร้าย อันเกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น มีเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการบังคับ ในแง่นี้หมายความว่า การลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายจะกระทำการลงโทษในนามของรัฐ และผู้เสียหายจากการฝ่าฝืนกฎหมายของผู้อื่นจะไปแก้แค้นกับผู้ฝ่าฝืนหรือจะไปกระทำตามใจชอบไม่ได้ จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้โดยอาศัยเจ้าพนักงานของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้พิพากษา เป็นผู้ดำเนินการให้ ตัวอย่าง เช่น นักเรียนถูกขโมยรถจักรยานยนต์ นักเรียนรู้แล้วว่าใครขโมย แต่จะไปจัดการ

แก้แค้นหรือลงโทษผู้มาขโมยโดยผลการทำงานไม่ได้ จะต้องให้ฝ่ายกฎหมายมาจัดการให้ ไม่เช่นนั้นก็กลายเป็นว่านักเรียนทำผิดกฎหมายอย่างอื่นไป

เป็นอย่างไรบ้างครับนักเรียน พอจะให้ความหมายของคำว่ากฎหมายได้แล้วหรือยัง นักเรียนลองสรุปความหมายที่ถูกต้องโดยใช้คำพูดของตนเองดูนะครับ แล้วก็ลองทบทวนอธิบายความหมายของกฎหมายในแต่ละแง่ทั้งสี่แง่ด้วย จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้นครับ... เราจะผ่านไปเรียนในหัวข้อต่อไปกันเลยนะครับ คือหัวข้อความสำคัญของกฎหมาย

ค้นรายการ : ดนตรี 5 วินาที

บรรยาย 4 : ก่อนที่จะพูดถึงความสำคัญของกฎหมาย ครูอยากให้นักเรียนลองนึกถึงสังคมมนุษย์ จะเห็นว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เราต้องอยู่รวมกันเป็นสังคม จะไม่อยู่คนเดียวตามลำพัง นักเรียนครับ การที่เราต้องอยู่รวมกันในสังคม หากแต่ละคนทำอะไรตามใจชอบจนเกินไป แน่นอกรับความวุ่นวาย ความเคียดริ้นย่อมเกิดขึ้นแก่กันและกันอย่างแน่นอน เหตุการณ์เช่นนี้ทำให้สังคมไม่มีระเบียบ จึงจำเป็นต้องมีกติกาในการควบคุมหรือจัดระเบียบทางสังคม เพื่อการอยู่รวมกันได้อย่างสันติ โดยการออกกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ออกมาเป็นกฎหมายนั่นเอง

นักเรียนครับ การศึกษาหาความรู้ การรู้กฎหมาย นับว่ามีความจำเป็นแก่ประชาชนมาก เพราะกฎหมายจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง ขณะเดียวกันก็สร้างความเป็นระเบียบ ความสงบทางสังคมขึ้นมาด้วย จะพบอยู่เสมอว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่เป็นข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนด้วยกัน หรือข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติกรไปตามกฎหมาย มีอยู่หลายเรื่อง และบ่อยครั้งเกิดมาจากความไม่เข้าใจกันเนื่องจากความไม่รู้กฎหมาย

กฎหมายย่อมมีความสำคัญในฐานะที่เป็นข้อบังคับของรัฐของประเทศ โดยกำหนดให้สมาชิกของสังคมปฏิบัติ เมื่อต้องใช้กับคนจำนวนมาก จำเป็นต้องกำหนดไว้ให้แน่นอนและมีความเด็ดขาด ก็คือว่าจะไม่ปล่อยให้พลเมืองเลือกปฏิบัติ

หรือไม่ปฏิบัติตามใจชอบ เมื่อใครก็ตามฝ่าฝืนกฎหมายย่อมได้รับการลงโทษจากการฝ่าฝืน โดยจะไม่คำนึงว่าผู้ฝ่าฝืนจะมีความเลื่อมใสศรัทธาต่อกฎหมายหรือปฏิบัติตามกฎหมายได้สะดวกหรือไม่

นักเรียนอย่าพึ่งเบื่อก่อนที่จะทำความเข้าใจเรื่องนั้นนะครับ พยายามคิดตามไปซิครับ... เรามาเรียนกันต่อไปกันดีกว่า... เมื่อครูนึกได้พู่คำที่ว่ากฎหมายต้องมีความแน่นอนและเด็ดขาด นักเรียนครับ จากเหตุนี้เองจึงมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในทางกฎหมายไว้ว่า "ความไม่รู้จักกฎหมายไม่ใช่ข้อแก้ตัว" นักเรียนทราบไม่ว่าหมายถึงอะไร... อันนี้หมายถึงว่าบุคคลใดจะแก้ตัวว่าไม่รู้จักกฎหมายเพื่อให้หลุดพ้นความผิดกฎหมายไม่ได้ เพราะหากให้มีการกล่าวอ้างเช่นนี้ได้ การบังคับใช้กฎหมายก็จะไม่เป็นการทั่วไปแก่คนทุกคน เพราะบางคนจะแก้ตัวว่าไม่รู้จักกฎหมายเพื่อให้ตนพ้นผิดไปก็เท่ากับว่าทำผิดกฎหมายแล้วไม่ต้องรับโทษ ยิ่งกว่านั้น หากให้แก้ตัวได้ก็ยิ่งเป็นการส่งเสริมให้คนเปิดหูปิดตาไม่ยอมรับกฎหมาย เพราะถ้ายิ่งรู้มากก็ต้องรับผิดมาก ถ้ารู้น้อยก็ไม่ต้องรับผิดเท่าไร ฉะนั้นโดยหลักการแล้วบุคคลจะอ้างว่าไม่รู้จักกฎหมายเพื่อให้พ้นความผิดตามกฎหมายไม่ได้ เว้นแต่กฎหมายบางอย่างจะเปิดโอกาสให้กล่าวอ้างได้

การที่กฎหมายมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ นั่นก็แสดงว่ากฎหมายมีประโยชน์ต่อมนุษย์เรา ถ้าเช่นนั้นเรามาสรุปประโยชน์ของการมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายดูนะครับ

ประโยชน์ประการแรก เป็นประโยชน์ที่เกิดจากการได้รู้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เพราะการอยู่ร่วมกันในสังคมและมีกฎเกณฑ์ในการควบคุมความประพฤติ ให้อยู่ในขอบเขตย่อมมีผลต่อความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

ประโยชน์อันที่สอง จะมีต่อการระวังตนเองไม่ให้ไปพลากพลังกระทำผิดอันเนื่องมาจากหลักที่ว่า "ความไม่รู้จักกฎหมายไม่ใช่ข้อแก้ตัว" เพราะหากทำผิดแล้วจะต้องรับโทษหรือรับผิดตามกฎหมาย

ประโยชน์ข้อที่สาม ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ นักเรียนครับ การประกอบอาชีพต่าง ๆ ล้วนแต่ต้องอาศัยกฎหมายทั้งนั้น เพราะกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราตลอดเวลา เช่นจะทำการค้าก็ต้องไปจดทะเบียนการค้า ก็เป็นเรื่องต้องอาศัยกฎหมาย ถ้าคิดจะจ้างคนงานจะต้องว่าจ้างตามกฎหมายแรงงาน เป็นต้น ดังนั้นการเข้าใจกฎหมายจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

และประโยชน์สุดท้ายคือข้อที่สี่ เป็นประโยชน์ในทางการเมือง คือเมื่อประชาชนได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองครบถ้วนและใช้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายแล้ว ก็จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในการปกครองและการบริหารงานทางการเมืองได้

เราได้เรียนผ่านมาเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของกฎหมายแล้วนะครับ ในหัวข้อต่อไป จะเป็นหัวข้อสุดท้ายที่จะเรียนกัน คือลักษณะทั่วไปของกฎหมาย

คันรายการ : คนตรี 5 วินาที

บรรยาย 5 : เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกฎหมาย มีลักษณะที่สำคัญพอจะแยกได้เป็น 5 อย่างด้วยกันครับ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง กฎหมายต้องมาจากผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ หรือที่เรียกว่ารัฐอธิปัตย์

ประการที่สอง กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้โดยทั่วไป

ประการที่สาม กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้เสมอไป

ประการที่สี่ กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตาม

และประการที่ห้า กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ

ต่อไปให้นักเรียนมาทำความเข้าใจในรายละเอียดแต่ละลักษณะนะครับ
 อย่างแรก ที่ว่ากฎหมายต้องมาจากผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ
 หรือที่เรียกว่ารัฐอธิปไตย คือประชาชนด้วยกันไม่สามารถที่จะออกกฎหมายใช้กัน
 เองได้ เพราะถือว่าอยู่ในฐานะที่เสมอหรือเท่าเทียมกัน หากออกกฎหมายมาใช้
 กันเองก็ไม่มีใครเชื่อฟังปฏิบัติตาม ผู้ที่จะสามารถออกกฎหมายมาใช้กับประชาชน
 ในรัฐได้ จะต้องเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าประชาชนเท่านั้นจึงจะทำให้ประชาชน
 เคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าประชาชนในรัฐของตน เรา
 เรียกว่าผู้มีอำนาจสูงสุดของรัฐหรือรัฐอธิปไตย สำหรับประเทศที่มีพระมหากษัตริย์
 เป็นประมุข เช่น ประเทศไทย พระมหากษัตริย์ก็จะเป็นรัฐอธิปไตย แต่จะมีคณะ
 กรรมการร่างและพิจารณากฎหมาย สำหรับประเทศที่ปกครองโดยมีประธานาธิบดี
 เป็นประมุข กฎหมายต่าง ๆ ก็ถือว่าออกโดยประธานาธิบดี โดยมีคณะกรรมการ
 ร่างและพิจารณากฎหมายเช่นกัน

ลักษณะต่อมา ที่กล่าวว่ากฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้ทั่วไป
 หมายความว่า การที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว จะมีผลใช้ได้ทุกหนทุกแห่งที่อยู่ใน
 อาณาเขตของรัฐหรือประเทศนั้น ๆ โดยมีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่ว่า
 บุคคลจะอยู่บนบก ในป่า บนเขา หรือในน้ำ ถ้าหากกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของ
 กฎหมายใด ๆ ก็จะมีผลผิดและถูกลงโทษโดยกฎหมายฉบับเดียวกัน เท่าเทียมกัน

ลักษณะที่สาม ที่กล่าวว่ากฎหมายเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้ตลอดไป
 คือกฎหมายมีผลใช้บังคับได้เสมอไปและตลอดไปตราบิตที่ยังไม่เคยเลิกกฎหมายนั้น

ลักษณะที่สี่ กล่าวว่ากฎหมายเป็นข้อบังคับที่ทุกคนจะต้องเคารพและ
 ปฏิบัติตาม ลักษณะข้อนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นข้อสำคัญที่สุดของกฎหมาย กล่าวคือ
 กฎหมายจะมีความศักดิ์สิทธิ์และมีผลใช้บังคับก็ต่อเมื่อประชาชนในรัฐเคารพกฎหมาย
 และปฏิบัติตาม หากกฎหมายนั้นขาดความเคารพ เชื่อถือจากประชาชนและเป็นผลให้
 ประชาชนไม่ปฏิบัติตามแล้ว กฎหมายนั้นก็จะได้ช่วยรักษาความเป็นธรรมให้กับ
 ประชาชนแต่อย่างใด ความเดือดร้อน ปัญหาต่าง ๆ ก็จะตามมา และจะส่งผล

สะท้อนต่อความมั่นคงของรัฐอีกต่อหนึ่งด้วย

ส่วนลักษณะที่ห้า คือกฎหมายต้องมีสภาพบังคับ ขอให้จำไว้เลยนะครับ ว่า สภาพบังคับของกฎหมายก็คือการที่ฝ่าฝืนหรือทำผิดกฎหมายและถูกลงโทษนั่นเอง ดังนั้น สภาพบังคับจึงเป็นลักษณะสำคัญยิ่งที่จะทำให้กฎหมายนั้นคงความสำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์อยู่ได้... หากกฎหมายใดไม่มีการกำหนดสภาพบังคับแล้ว เราไม่ควรเรียกว่าเป็นกฎหมาย เพราะไม่มีคนเคารพเชื่อฟังเนื่องจากทำผิดกฎหมายแล้วไม่มีความผิดและไม่ได้รับโทษ คนที่ย่อมจะไม่เคารพและไม่ยอมเชื่อฟังอย่างแน่นอน สุดท้ายก็ทำให้กฎหมายนั้นไม่มีคุณค่าแต่อย่างใด

คันรายการ : ดนตรี 5 วินาที

บรรยาย 6 : จากการบรรยายมาตั้งแต่ตอนต้น นักเรียนก็คงจะเห็นแล้วว่า กฎหมายให้ประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์หลายด้านด้วยกัน ไม่มีผู้ใดจะอยู่เหนือกฎหมาย ผู้ที่ละเมิดกฎหมายย่อมจะได้รับบทลงโทษจากการละเมิด แต่จะได้รับผลอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติในกฎหมายนั้น ๆ ดังนั้นเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เราจึงควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายไว้อยู่เสมอ.....

สวัสดีครับ

2.2 วิธีเสนอที่มีคำถามประกอบหลังการบรรยาย (b₂)

เริ่มรายการ : ดนตรี 10 วินาที

บรรยาย "บทเรียนที่สอง...ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย"

: ดนตรี 5 วินาที

บรรยาย 1 : สวัสดีครับนักเรียน ต่อไปนี้เราจะมาเรียนกันในเรื่องที่สอง คือเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย สำหรับการเรียนเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายในครั้งนี้ ครูได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า เมื่อเรียนไปแล้ว นักเรียนควรมีความสามารถ 3 ประการด้วยกัน ดังนี้ครับ

ประการแรก สามารถอธิบายความหมายของกฎหมายในแง่ต่าง ๆ ได้
 ประการที่สอง สามารถอธิบายถึงความสำคัญของกฎหมาย ความจำเป็นและประโยชน์ของการมีความรู้เรื่องกฎหมายได้
 และประการที่สาม สามารถบอกลักษณะสำคัญของกฎหมายได้

บรรยาย 2 : ก่อนอื่นเรามากล่าวถึงบทนำกันก่อนนะครับ กล่าวตามกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เพื่อใช้บังคับความประพฤติของมนุษย์ในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้ ถ้าหากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือผลร้ายอย่างอื่นโดยเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการบังคับ

เมื่อกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ข้อบังคับความประพฤติของมนุษย์ ตามที่บรรยายมา นักเรียนก็คงสงสัยต่อไปอีกว่า อันที่จริงแล้วกฎหมายมีความสำคัญเพียงใด มีลักษณะสำคัญประการใดบ้าง สิ่งเหล่านี้เราจะเรียนกันต่อไปครับ แล้วนักเรียนจะเข้าใจมากขึ้น... เรามาทำความเข้าใจในความหมายของกฎหมายกันก่อนนะครับ

บรรยาย 3 : ในเรื่องความหมายของกฎหมายนั้น มีผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายหลายท่านได้ให้ความหมายพอจะสรุปรวมกันได้ว่า กฎหมาย คือคำสั่งหรือข้อบังคับของรัฐอันเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระเบียบทางสังคม ทั้งนี้เราใช้กฎหมายเพื่อควบคุมความ

ประเพณีของมนุษย์ กฎหมายจะได้รับการกำหนดขึ้นโดยผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ ให้บังคับใช้แก่บุคคลโดยทั่วไป ผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือสภาพบังคับอย่างใดอย่างหนึ่ง

เราได้ทราบความหมายของกฎหมายมาส่วนหนึ่งแล้วจะครั้นนักเรียนความหมายที่กล่าวมานี้ อาจมีผู้โต้แย้งว่ายังไม่สมบูรณ์ยังบกพร่องอยู่ ดังนั้นเพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ครูก็จะอธิบายความหมายที่กล่าวมาเมื่อสักครู่นี้ จะแยกเป็นแง่ต่าง ๆ เลยนะครั้น

อย่างแรก ความหมายที่ว่ากฎหมายเป็นข้อบังคับของรัฐ ก็หมายความว่ากฎหมายจะเป็นข้อกำหนดในทางสั่ง หรือห้าม อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งรัฐในฐานะที่เป็นหน่วยหรือสถาบันการปกครอง ใช้อำนาจจัดทำขึ้นเพื่อจัดระเบียบทางสังคมในการใช้อำนาจของรัฐเพื่อจัดทำกฎหมายจะทำโดยผ่านผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ เช่น ผ่านรัฐสภา ผ่านคณะกรรมการบริหารการปกครองประเทศ เหล่านี้เป็นต้น

อย่างที่สอง ความหมายที่ว่ากฎหมายเป็นข้อบังคับหรือสิ่งควบคุมความประพฤติของมนุษย์ ในแง่นี้หมายถึงว่าข้อบังคับในทางที่เป็นคำสั่ง หรือข้อห้ามนั้น ใช้บังคับความประพฤติหรือการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เป็นพลเมืองของรัฐโดยทั่วไป มิใช่ใช้กับสัตว์หรือสิ่งของ การที่สัตว์เลี้ยงของใครไปทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น กฎหมายก็จะไปบังคับเช่นลงโทษแก่เจ้าของสัตว์เลี้ยง เหล่านี้เป็นต้น ตัวอย่างอื่นเช่น การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้มีรายได้ต้องเสียภาษี หรือห้ามพลเมืองฆ่าชิงทรัพย์ผู้อื่น เป็นต้น

อย่างที่สาม ในแง่ที่ว่าถ้าผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายจะต้องได้รับโทษหรือผลร้ายอย่างอื่น หมายความว่ากฎหมายที่แท้จริงย่อมมีสภาพบังคับให้พลเมืองปฏิบัติตาม ผู้ใดฝ่าฝืนก็คือทำผิดกฎหมายนั้นเอง จะได้รับโทษ เช่นรับโทษด้วยการถูกจำคุก ถูกปรับ หรือชดใช้อย่างอื่นตามที่กฎหมายระบุไว้

อย่างที่สี่ ในความหมายของกฎหมายมีส่วนที่กล่าวว่าโทษหรือผลร้ายอันเกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น มีเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการบังคับ ในแง่นี้หมายความว่า การลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายจะกระทำการลงโทษในนามของรัฐ และผู้เสียหายจากการฝ่าฝืนกฎหมายของผู้อื่นจะไปแก้แค้นกับผู้ฝ่าฝืนหรือจะไปกระทำตามใจชอบไม่ได้ จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้โดยอาศัยเจ้าพนักงานของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้พิพากษา เป็นผู้ดำเนินการให้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนถูกขโมยรถจักรยานยนต์ นักเรียนรู้แล้วว่าใครขโมย แต่จะไปจัดการแก้แค้นหรือลงโทษผู้มาขโมยโดยผลการเองไม่ได้ จะต้องให้ฝ่ายกฎหมายมาจัดการให้ ไม่เช่นนั้นก็กลายเป็นว่านักเรียนทำผิดกฎหมายอย่างอื่นไป เป็นอย่างไรบ้างครับนักเรียน พอจะให้ความหมายของคำว่ากฎหมายไว้แล้วหรือยัง นักเรียนลองสรุปความหมายที่ถูกต้องโดยใช้คำพูดของตนเองดูนะ ครับ แล้วก็ลองทบทวนอธิบายความหมายของกฎหมายในแต่ละแง่ทั้งสี่แง่ด้วย จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้นครับ... เราจะผ่านไป เรียนในหัวข้อต่อไป กันเลยนะครับ คือหัวข้อความสำคัญของกฎหมาย

ค้นรายการ : ดนตรี 5 วินาที

บรรยาย 4 : ก่อนที่จะพูดถึงความสำคัญของกฎหมาย ครูอยากให้นักเรียนลองนึกถึงสังคมมนุษย์ จะเห็นว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เราต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม จะไม่อยู่คนเดียวตามลำพัง นักเรียนครับ การที่เราต้องอยู่ร่วมกันในสังคม หากแต่ละคนทำอะไรตามใจชอบจนเกินไป แน่นนอนครับความวุ่นวาย ความเดือดร้อน ย่อมเกิดขึ้นแก่กันและกันอย่างแน่นอน เหตุการณ์เช่นนี้ทำให้สังคมไม่มีระเบียบ จึงจำเป็นต้องมีกติกาในการควบคุมหรือจัดระเบียบทางสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ โดยการออกกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ออกมาเป็นกฎหมายนั่นเอง

นักเรียนครับ การศึกษาหาความรู้ การรู้กฎหมาย นับว่ามีความจำเป็นแก่ประชาชนมาก เพราะกฎหมายจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง ขณะเดียวกัน

ก็สร้างความเป็นระเบียบ ความสงบทางสังคมขึ้นมาด้วย จะพบอยู่เสมอว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่เป็นข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนด้วยกัน หรือข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติกรไปตามกฎหมาย มีอยู่หลายเรื่อง และบ่อยครั้งเกิดมาจากความไม่เข้าใจกันเนื่องจากความไม่รู้กฎหมาย

กฎหมายย่อมมีความสำคัญในฐานะที่เป็นข้อบังคับของรัฐของประเทศ โดยกำหนดให้สมาชิกของสังคมปฏิบัติ เมื่อต้องใช้กับคนจำนวนมาก จำเป็นต้องกำหนดไว้ให้แน่นอนและมีความเด็ดขาด ก็คือว่าจะไม่ปล่อยให้พลเมืองเลือกปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามใจชอบ เมื่อใครก็ตามฝ่าฝืนกฎหมายย่อมได้รับการลงโทษจากการฝ่าฝืน โดยจะไม่คำนึงว่าผู้ฝ่าฝืนจะมีความเลื่อมใสศรัทธาต่อกฎหมาย หรือปฏิบัติตามกฎหมายได้สะดวกหรือไม่

นักเรียนอย่าเพิ่งเบื่อที่จะทำความเข้าใจเรื่องนี้นะครับ พยายามคิดตามไปซิครับ... เรามาเรียนกันต่อไปกันดีกว่า... เมื่อครูนึกได้พูดกันว่ากฎหมายต้องมีความแน่นอนและเด็ดขาด นักเรียนครับ จากเหตุนี้เองจึงมีหลักการที่สำคัญอย่างหนึ่งในทางกฎหมายไว้ว่า "ความไม่รู้กฎหมายไม่ใช่ข้อแก้ตัว" นักเรียนทราบไม่ว่าหมายถึงอะไร... อันนี้หมายถึงว่าบุคคลใดจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้หลุดพ้นความผิดตามกฎหมายไม่ได้ เพราะหากให้มีการกล่าวอ้างเช่นนั้นได้ การบังคับใช้กฎหมายก็จะไม่เป็นการทั่วไปแก่คนทุกคน เพราะบางคนจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้ตนพ้นผิดไปก็เท่ากับว่าทำผิดกฎหมายแล้วไม่ต้องรับโทษ ยิ่งกว่านั้น หากให้แก้ตัวได้ก็ยิ่งเป็นการส่งเสริมให้คนปิตุบุตรตาไม่ยอมรับกฎหมาย เพราะถ้ายิ่งรู้มากก็ต้องรับผิดชอบมาก ถ้ารู้น้อยก็ไม่ต้องรับผิดชอบเท่าไร ฉะนั้นโดยหลักการแล้วบุคคลจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นความผิดตามกฎหมายไม่ได้ เว้นแต่กฎหมายบางอย่างจะเปิดโอกาสให้กล่าวอ้างได้

การที่กฎหมายมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ นั้นก็แสดงว่ากฎหมายมีประโยชน์ต่อมนุษย์เรา ถ้าเช่นนั้นเรามาสรุปประโยชน์ของการมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายดูนะครับ

ประโยชน์ประการแรก เป็นประโยชน์ที่เกิดจากการได้รู้สิทธิและหน้าที่ ตามกฎหมาย เพราะการอยู่ร่วมกันในสังคมและมีกฎเกณฑ์ในการควบคุมความประพฤติ ให้อยู่ในขอบเขตย่อมมีผลต่อความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของสังคม

ประโยชน์อันที่สอง จะมีต่อการระวังตนเองไม่ให้ไปพลาดพลั้งกระทำผิดอันเนื่องมาจากหลักที่ว่า "ความไม่รู้กฎหมายไม่ใช่ข้อแก้ตัว" เพราะหากทำผิดแล้วจะต้องรับโทษหรือรับผิดชอบตามกฎหมาย

ประโยชน์ข้อที่สาม ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ นักเรียนครับ การประกอบอาชีพต่าง ๆ ล้วนแต่ต้องอาศัยกฎหมายทั้งนั้น เพราะกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราตลอดเวลา เช่นจะทำการค้าก็ต้องไปจดทะเบียนการค้า ก็เป็นเรื่องต้องอาศัยกฎหมาย ถ้าคิดจะจ้างคนงานจะต้องว่าจ้างตามกฎหมาย แรงงาน เป็นต้น ดังนั้นการเข้าใจกฎหมายจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

และประโยชน์สุดท้ายคือข้อที่สี่ เป็นประโยชน์ในทางการเมือง คือเมื่อประชาชนได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองครบถ้วนและใช้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายแล้ว ก็จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในการปกครองและการบริหารงานทางการเมืองได้

เราได้เรียนผ่านมาเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของกฎหมายแล้วนะครับ ในหัวข้อต่อไป จะเป็นหัวข้อสุดท้ายที่จะเรียนกัน คือลักษณะทั่วไปของกฎหมาย

ค้นรายการ : ดนตรี 5 วินาที

บรรยาย 5 : เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกฎหมาย มีลักษณะที่สำคัญพอจะแยกได้เป็น 5 อย่างด้วยกันครับ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง กฎหมายต้องมาจากผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ หรือที่เรียกว่ารัฐอธิปไตย

ประการที่สอง กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้โดยทั่วไป
 ประการที่สาม กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้เสมอไป
 ประการที่สี่ กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตาม
 และประการที่ห้า กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ

ต่อไปให้นักเรียนมาทำความเข้าใจในรายละเอียดแต่ละลักษณะนั้นครับ
 อย่างแรก ที่ว่ากฎหมายต้องมาจากผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ
 หรือที่เรียกว่า รัฐราชาธิปไตย คือประชาชนด้วยกันไม่สามารถที่จะออกกฎหมายใช้กัน
 เองได้ เพราะถือว่าอยู่ในฐานะที่เสมอหรือเท่าเทียมกัน หากออกกฎหมายมาใช้
 กันเองก็ไม่มีใครเชื่อฟังปฏิบัติตาม ผู้ที่จะสามารถออกกฎหมายมาใช้กับประชาชน
 ในรัฐได้ จะต้องเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าประชาชนเท่านั้นจึงจะทำให้ประชาชน
 เคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าประชาชนในรัฐของตน เรา
 เรียกว่าผู้มีอำนาจสูงสุดของรัฐหรือรัฐราชาธิปไตย สำหรับประเทศที่มีพระมหากษัตริย์
 เป็นประมุข เช่น ประเทศไทย พระมหากษัตริย์ก็จะเป็นรัฐราชาธิปไตย แต่จะมีคณะ
 กรรมการร่างและพิจารณากฎหมาย สำหรับประเทศที่ปกครองโดยมีประธานาธิบดี
 เป็นประมุข กฎหมายต่าง ๆ ก็ถือว่าออกโดยประธานาธิบดี โดยมีคณะกรรมการ
 ร่างและพิจารณากฎหมายเช่นกัน

ลักษณะต่อมา ที่กล่าวว่ากฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้ทั่วไป
 หมายความว่า การที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว จะมีผลใช้ได้ทุกหนทุกแห่งที่อยู่ใน
 อาณาเขตของรัฐหรือประเทศนั้น ๆ โดยมีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่ว่า
 บุคคลจะอยู่บนบก ในป่า บนเขา หรือในน้ำ ถ้าหากกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติ
 ของกฎหมายใด ๆ ก็จะมีผลผิดและถูกลงโทษโดยกฎหมายฉบับเดียวกัน เท่าเทียม
 กัน

ลักษณะที่สาม ที่กล่าวว่ากฎหมายเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้ตลอดไป
 คือกฎหมายมีผลใช้บังคับได้เสมอไปและตลอดไปตราบใดที่ยังไม่ยกเลิกกฎหมายนั้น

ลักษณะที่สี่ กล่าวว่างกฎหมายเป็นข้อบังคับที่ทุกคนจะต้องเคารพและปฏิบัติตาม ลักษณะข้อนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นข้อสำคัญที่สุดของกฎหมาย กล่าวคือกฎหมายจะมีความศักดิ์สิทธิ์และมีผลใช้บังคับก็ต่อเมื่อประชาชนในรัฐเคารพกฎหมายและปฏิบัติตาม หากกฎหมายนั้นขาดความเคารพเชื่อถือจากประชาชนและเป็นผลให้ประชาชนไม่ปฏิบัติตามแล้ว กฎหมายนั้นก็จะได้ช่วยรักษาความเป็นธรรมให้กับประชาชนแต่อย่างใด ความเดือดร้อน ปัญหาต่าง ๆ ก็จะตามมาและจะส่งผลสะท้อนต่อความมั่นคงของรัฐอีกต่อหนึ่งด้วย

ส่วนลักษณะที่ห้า คือกฎหมายต้องมีสภาพบังคับ ขอให้จำไว้เลยนะครับว่า สภาพบังคับของกฎหมายก็คือการที่ฝ่าฝืนหรือทำผิดกฎหมายและถูกลงโทษนั่นเอง ดังนั้น สภาพบังคับจึงเป็นลักษณะสำคัญยิ่งที่จะทำให้กฎหมายนั้นคงความสำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์อยู่ได้...หากกฎหมายใดไม่มีการกำหนดสภาพบังคับแล้ว เราไม่ควรเรียกว่าเป็นกฎหมาย เพราะไม่มีคนเคารพเชื่อฟังเนื่องจากทำผิดกฎหมายแล้วไม่มีความผิดและไม่ได้รับโทษ คนก็ย่อมจะไม่เคารพและไม่ยอมเชื่อฟังอย่างแน่นอน สุดท้ายก็ทำให้กฎหมายนั้นไม่ได้คุณค่าแต่อย่างใด

ค้นรายการ : คนตรี 5 วินาที

บรรยาย 6 : จากการบรรยายมาตั้งแต่ตอนต้น นักเรียนก็คงจะเห็นแล้วว่า กฎหมายให้ประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์หลายด้านด้วยกัน ไม่มีผู้ใดจะอยู่เหนือกฎหมาย ผู้ที่ละเมิดกฎหมายย่อมจะได้รับบทลงโทษจากการละเมิด แต่จะได้รับผลอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติในกฎหมายนั้น ๆ ดังนั้นเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เราจึงควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายไว้อยู่เสมอ

เอาหละ นักเรียนก็ได้เรียนเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายจบลงแล้ว คราวนี้ครูอยากให้นักเรียนได้นึกทบทวนความรู้ที่ได้เรียนผ่านมา โดยใช้คำถามเป็นเครื่องมือช่วยทบทวน ส่วนคำตอบที่นักเรียนจะตอบขอให้ตอบไว้ในใจนะครับ ไม่ต้องจดบันทึก..... นักเรียนดูกระดาษคำถามไปพร้อมกับครูเลยนะครับ ครูจะเว้นช่วงให้คิดแต่ละข้อ

- ข้อแรก ครูถามว่า กฎหมายคืออะไร
- ข้อสอง ใคร เป็นผู้กำหนดกฎหมาย
- ข้อสาม เราสามารถแยกอธิบายความหมายของกฎหมายว่าในแต่ละแง่ มีความหมายอย่างไร
- ข้อสี่ ทำไมมนุษย์ในสังคมจึงต้องมีกฎหมาย
- ข้อห้า ที่กล่าวว่ากฎหมายต้องมีความเด็ดขาด หมายความว่าอย่างไร
- ข้อที่หก ที่กล่าวว่าความไม่รู้กฎหมายไม่ใช่ข้อแก้ตัว หมายความว่าอย่างไร
- ข้อเจ็ด โดยสรุปแล้ว กฎหมายมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในด้านใด อย่างไร
- ข้อแปด ลักษณะสำคัญของกฎหมายมีอะไรบ้าง
- ข้อเก้า ลักษณะสำคัญของกฎหมายในแต่ละลักษณะ เป็นอย่างไร
- และข้อสิบ หากคนเราทำผิดกฎหมาย จะได้รับผลอย่างไร

การบรรยายก็จบลงแล้ว ครูหวังว่านักเรียนคงเกิดความรู้ในเรื่องนี้พอสมควรนะครับ....

สวัสดีครับ

2.3 วิธีเสนอที่มีโครงเรื่องประกอบก่อนคำบรรยาย (b₃)

เริ่มรายการ : ดนตรี 10 วินาที

บรรยาย "บทเรียนที่สอง...ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย"

: ดนตรี 5 วินาที

บรรยาย 1 : สวัสดีครับนักเรียน ต่อไปนี้เราจะมาเรียนกันในเรื่องที่สอง คือเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย สำหรับการเรียนเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายในครั้งนี้ ครูได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า เมื่อเรียนไปแล้ว นักเรียนควรมีความสามารถ 3 ประการด้วยกัน ดังนี้ครับ

ประการแรก สามารถอธิบายความหมายของกฎหมายในแง่ต่าง ๆ ได้
 ประการที่สอง สามารถอธิบายถึงความสำคัญของกฎหมาย ความจำเป็นและประโยชน์ของการมีความรู้เรื่องกฎหมายได้
 และประการที่สาม สามารถบอกลักษณะสำคัญของกฎหมายได้

แต่ก่อนที่จะมาทำความเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ครูอยากให้นักเรียนได้ทราบโครงเรื่องเพื่อเป็นแนวทางในการฟังคำบรรยาย ในการบรรยายเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายกันก่อน ขอให้เปิดอ่านโครงเรื่องในแผ่นกระดาษที่แจกให้ให้อ่านในใจไปพร้อมกับครูเลยนะครับ...

หัวข้อที่ 1 เป็นบทนำ จะกล่าวโดยสรุปถึงการที่กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อความเป็นอยู่ในสังคม

หัวข้อที่ 2 เป็นความหมายของกฎหมาย จะกล่าวถึงการที่กฎหมายเป็นข้อบังคับของรัฐ กฎหมายเป็นสิ่งควบคุมความประพฤติของมนุษย์ การฝ่าฝืนกฎหมายจะได้รับโทษหรือผลร้ายจากการฝ่าฝืน และพูดถึงเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินบังคับใช้กฎหมาย

หัวข้อที่ 3 เป็นความสำคัญและประโยชน์ของกฎหมาย จะกล่าวถึงความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ ความไม่รู้กฎหมายไม่ใช่ข้อแก้ตัว และประโยชน์ของกฎหมายในด้านต่าง ๆ

ในหัวข้อที่ 4 ซึ่งเป็นหัวข้อสุดท้าย จะเป็นลักษณะทั่วไปของกฎหมาย จะกล่าวถึงลักษณะที่ว่ามาจากผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้ทั่วไป เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้เสมอไป เป็นข้อบังคับที่ทุกคนจะต้องเคารพและปฏิบัติตาม และกล่าวถึงลักษณะที่ว่ากฎหมายต้องมีสภาพบังคับ

เอาละครับนักเรียน ถัดจากนี้ไปเราจะได้เรียนเนื้อหาที่ได้กล่าวมาไปตามลำดับ

บรรยาย 2 : ก่อนอื่นเรามากล่าวถึงหน้าก่อนนะครับ กล่าวว่าการกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เพื่อใช้บังคับความประพฤติของมนุษย์ในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้ ถ้าหากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือผลร้ายอย่างอื่นโดยเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการบังคับใช้

เมื่อกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ข้อบังคับความประพฤติของมนุษย์ตามที่บรรยายมา นักเรียนก็คงสงสัยต่อไปอีกว่า อันที่จริงแล้วกฎหมายมีความสำคัญเพียงใด มีลักษณะสำคัญประการใดบ้าง สิ่งเหล่านี้เราจะเรียนกันต่อไปครับ แล้วนักเรียนจะเข้าใจมากขึ้น... เรามาทำความเข้าใจในความหมายของกฎหมายกันก่อนนะครับ

บรรยาย 3 : ในเรื่องความหมายของกฎหมายนั้น มีผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายหลายท่านได้ให้ความหมายพอจะสรุปรวมกันได้ว่า กฎหมาย คือคำสั่งหรือข้อบังคับของรัฐอันเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระเบียบทางสังคม ทั้งนี้เราใช้กฎหมายเพื่อควบคุมความประพฤติของมนุษย์ กฎหมายจะได้รับการกำหนดขึ้นโดยผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ ให้บังคับใช้แก่บุคคลโดยทั่วไป ผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือสภาพบังคับอย่างใดอย่างหนึ่ง

เราได้ทราบความหมายของกฎหมายมาส่วนหนึ่งแล้วนะครับนักเรียน ความหมายที่กล่าวมานี้ อาจมีผู้โต้แย้งว่ายังไม่สมบูรณ์ยังบกพร่องอยู่ ดังนั้นเพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ครูก็จะอธิบายความหมายที่กล่าวมาเมื่อสักครู่นี้ จะแยกเป็นแง่ต่าง ๆ เลখনะครับ

อย่างแรก ความหมายที่ว่ากฎหมายเป็นข้อบังคับของรัฐ ก็หมายความว่ากฎหมายจะเป็นข้อกำหนดในทางสั่ง หรือห้าม อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งรัฐในฐานะที่เป็นหน่วยหรือสถาบันการปกครอง ใช้อำนาจจัดทำขึ้นเพื่อจัดระเบียบทางสังคม ในการใช้อำนาจของรัฐเพื่อจัดทำกฎหมายจะทำโดยผ่านผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ เช่น ผ่านรัฐสภา ผ่านคณะกรรมการบริหารการปกครองประเทศ เหล่านี้เป็นต้น

อย่างที่สอง ความหมายที่ว่า กฎหมายเป็นข้อบังคับหรือสิ่งควบคุมความประพฤติของมนุษย์ ในแง่นี้หมายถึงว่าข้อบังคับในทางที่เป็นคำสั่ง หรือข้อห้ามนั้นใช้บังคับความประพฤติหรือการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เป็นพลเมืองของรัฐโดยทั่วไป มิใช่ใช้กับสัตว์หรือสิ่งของ การที่สัตว์เลี้ยงของใครไปทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น กฎหมายก็จะไปบังคับ เช่นลงโทษแก่เจ้าของสัตว์เลี้ยง เหล่านี้เป็นต้น ตัวอย่างอื่น เช่น การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้มีรายได้ต้องเสียภาษี หรือห้ามพลเมืองฆ่าชิงทรัพย์ผู้อื่น เป็นต้น

อย่างที่สาม ในแง่ที่ว่าถ้าผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายจะต้องได้รับโทษหรือผลร้ายอย่างอื่น หมายความว่ากฎหมายที่แท้จริงย่อมมีสภาพบังคับให้พลเมืองปฏิบัติตาม ผู้ใดฝ่าฝืนก็คือทำผิดกฎหมายนั่นเอง จะได้รับโทษ เช่น รับโทษด้วยการถูกจำคุก ถูกปรับ หรือชดใช้อย่างอื่นตามที่กฎหมายระบุไว้

อย่างที่สี่ ในความหมายของกฎหมายมีส่วนที่กล่าวว่โทษหรือผลร้าย อันเกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น มีเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการบังคับ ในแง่นี้หมายความว่า การลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายจะกระทำการลงโทษในนามของรัฐ และผู้เสียหายจากการฝ่าฝืนกฎหมายของผู้อื่นจะไปแก้แค้นกับผู้ฝ่าฝืน หรือจะไปกระทำตามใจชอบไม่ได้ จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยอาศัยเจ้าพนักงานของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้พิพากษา เป็นผู้ดำเนินการให้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนถูกขโมยรถจักรยานยนต์ นักเรียนรู้แล้วว่าใครขโมย แต่จะไปจัดการแก้แค้นหรือลงโทษผู้ขโมยโดยผลการเองไม่ได้ จะต้องให้ฝ่ายกฎหมาย

มาจัดการให้ ไม่เช่นนั้นก็กลายเป็นว่านักเรียนทำผิดกฎหมายอย่างอื่นไป

เป็นอย่างไรบ้างครับนักเรียน พอจะให้ความหมายของคำว่ากฎหมาย ได้แล้วหรือยัง นักเรียนลองสรุปความหมายที่ถูกต้องโดยใช้คำพูดของตนเองดูนะ ครับ แล้วก็ลองทบทวนอธิบายความหมายของกฎหมายในแต่ละแง่ทั้งสี่แง่ด้วย จะ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้นครับ... เราจะผ่านไป เรียนในหัวข้อต่อไป กันเลยนะครับ คือหัวข้อความสำคัญของกฎหมาย

คันรายการ : ดนตรี 5 วินาที

บรรยาย 4 : ก่อนที่จะพูดถึงความสำคัญของกฎหมาย ครูอยากให้นักเรียนลองนึกถึงสังคมมนุษย์ จะเห็นว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เราต้องอยู่รวมกันเป็นสังคม จะไม่อยู่คนเดียว ตามลำพัง นักเรียนครับ การที่เราต้องอยู่รวมกันในสังคม หากแต่ละคนทำอะไร ตามใจชอบจนเกินไป แน่แน่นอนครับความวุ่นวาย ความเคียดแค้นย่อมเกิดขึ้นแก่กัน และกันอย่างแน่นอน เหตุการณ์เช่นนี้ทำให้สังคมไม่มีระเบียบ จึงจำเป็นต้องมีกติกา ในการควบคุมหรือจัดระเบียบทางสังคม เพื่อการอยู่รวมกันได้อย่างสันติ โดยการ ออกกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ออกมาเป็นกฎหมายนั่นเอง

นักเรียนครับ การศึกษาหาความรู้ การรู้กฎหมาย นับว่ามีความจำเป็น แก่ประชาชนมาก เพราะกฎหมายจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง ขณะเดียวกันก็สร้างความเป็นระเบียบ ความสงบทางสังคมขึ้นมาด้วย จะพบอยู่เสมอว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่เป็นข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนด้วยกัน หรือข้อขัดแย้ง ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติกรไปตามกฎหมาย มีอยู่หลายเรื่อง และบ่อยครั้งเกิดมาจากความไม่เข้าใจกันเนื่องจากความไม่รู้กฎหมาย

กฎหมายย่อมมีความสำคัญในฐานะที่เป็นข้อบังคับของรัฐของประเทศ โดยกำหนดให้สมาชิกของสังคมปฏิบัติ เมื่อต้องใช้กับคนจำนวนมาก จำเป็นต้อง กำหนดไว้ให้แน่นอนและมีความเด็ดขาด ก็คือว่าจะไม่ปล่อยให้พลเมืองเลือกปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติตามใจชอบ เมื่อใครก็ตามฝ่าฝืนกฎหมายย่อมได้รับการลงโทษจาก

การฝ่าฝืน โดยจะไม่คำนึงว่าผู้ฝ่าฝืนจะมีความเลื่อมใสศรัทธาคอภุมหาย หรือ ปฏิบัติตามภุมหายได้สะดวกหรือไม่

นักเรียนอย่าเพิ่งเบื่อก่อนที่จะทำความเข้าใจ เรื่องนี้ครับ พยายามคิดตาม ไปซิครับ... เรามาเรียนกันต่อไปกันดีกว่า... เมื่อครูนี้ครูได้พูดย้ำว่าภุมหายต้อง มีความแน่นอนและเด็ดขาด นักเรียนครับ จากเหตุนี้เองจึงมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญอย่าง หนึ่งในทางภุมหายไว้ว่า "ความไม่รู้ภุมหายไม่ใช่ข้อแก้ตัว" นักเรียนทราบไม่ว่า หมายถึงอะไร... อันนี้หมายถึงว่าบุคคลใดจะแก้ตัวว่าไม่รู้ภุมหายเพื่อให้หลุดพ้น ความผิดตามภุมหายไม่ได้ เพราะหากให้มีการกล่าวอ้างเช่นนี้ได้ การบังคับใช้ ภุมหายก็จะไม่เป็นการทั่วไปแก่คนทุกคน เพราะบางคนจะแก้ตัวว่าไม่รู้ภุมหาย เพื่อให้ตนพ้นผิดไปก็เท่ากับว่าทำผิดภุมหายแล้วไม่ต้องรับโทษ ยิ่งกว่านั้น หากให้ แก่ตัวได้ก็ยิ่งเป็นการส่งเสริมให้คนปิดหูปิดตาไม่ยอมรับรู้ภุมหาย เพราะถ้ายิ่งรู้ มากก็ต้องรับผิดมาก ถ้ารู้น้อยก็ไม่ต้องรับผิดเท่าไร' ฉะนั้นโดยหลักการแล้วบุคคล จะอ้างว่าไม่รู้ภุมหายเพื่อให้พ้นความผิดตามภุมหายไม่ได้ เห็นแต่ภุมหายบาง อย่างจะเปิดโอกาสให้กล่าวอ้างได้

การที่ภุมหายมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ นั้นก็แสดงว่าภุมหายมี ประโยชน์ต่อมนุษย์เรา ถ้าเช่นนั้นเรามาสรุปประโยชน์ของการมีความรู้ความ เข้าใจภุมหายดูนะครับ

ประโยชน์ประการแรก เป็นประโยชน์ที่เกิดจากการได้รู้สิทธิและหน้าที่ ตามภุมหาย เพราะการอยู่ร่วมกันในสังคมและมีกฎเกณฑ์ในการควบคุมความ ประพฤติ ให้อยู่ในขอบเขตย่อมมีผลต่อความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของสังคม

ประโยชน์อันที่สอง จะมีต่อการระวังตนเองไม่ให้ไปพลาดพลั้งกระทำ ผิดอันเนื่องมาจากหลักที่ว่า "ความไม่รู้ภุมหายไม่ใช่ข้อแก้ตัว" เพราะหากทำผิด แล้วจะต้องรับโทษหรือรับผิดตามภุมหาย

ประโยชน์ข้อที่สาม ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ นักเรียนครับ การประกอบอาชีพต่าง ๆ ล้วนแต่ต้องอาศัยกฎหมายทั้งนั้น เพราะกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราตลอดเวลา เช่นจะทำการค้าก็ต้องไปจดทะเบียนการค้า ก็เป็นเรื่องต้องอาศัยกฎหมาย ถ้าคิดจะจ้างคนงานจะต้องว่าจ้างตามกฎหมาย แรงงาน เป็นต้น ดังนั้นการเข้าใจกฎหมายจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

และประโยชน์สุดท้ายคือข้อที่สี่ เป็นประโยชน์ในทางการเมือง คือเมื่อประชาชนได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองครบถ้วนและใช้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายแล้ว ก็จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในการปกครองและการบริหารงานทางการเมืองได้

เราได้เรียนผ่านมาเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของกฎหมายแล้วนะครับ ในหัวข้อต่อไป จะเป็นหัวข้อสุดท้ายที่จะเรียนกัน คือลักษณะทั่วไปของกฎหมาย

ค้นรายการ : ดนตรี 5 วินาที

บรรยาย 5 : เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกฎหมาย มีลักษณะที่สำคัญพอจะแยกได้เป็น 5 อย่างด้วยกันครับ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง กฎหมายต้องมาจากผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ หรือที่เรียกว่ารัฐอธิปไตย

ประการที่สอง กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้โดยทั่วไป

ประการที่สาม กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้เสมอไป

ประการที่สี่ กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตาม และประการที่ห้า กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ

ต่อไปให้นักเรียนมาทำความเข้าใจในรายละเอียดแต่ละลักษณะนะครับ อย่างแรก ที่ว่ากฎหมายต้องมาจากผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ หรือที่เรียกว่ารัฐอธิปไตย คือประชาชนด้วยกันไม่สามารถที่จะออกกฎหมายใช้กัน

เองได้ เพราะถือว่าอยู่ในฐานะที่เสมอหรือเท่าเทียมกัน หากออกกฎหมายมาใช้
กันเองก็ไม่มีใคร เชื่อฟังปฏิบัติตาม ผู้ที่จะสามารถออกกฎหมายมาใช้กับประชาชน
ในรัฐได้ จะต้องเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าประชาชนเท่านั้นจึงจะทำให้ประชาชน
เคารพ เชื่อฟังและปฏิบัติตาม ผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าประชาชนในรัฐของตน เรา
เรียกว่าผู้มีอำนาจสูงสุดของรัฐหรือรัฐอธิปไตย สำหรับประเทศที่มีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข เช่น ประเทศไทย พระมหากษัตริย์ก็จะเป็นรัฐอธิปไตย แต่จะมีคณะ
กรรมการร่างและพิจารณากฎหมาย สำหรับประเทศที่ปกครองโดยมีประธานาธิบดี
เป็นประมุข กฎหมายต่าง ๆ ก็ถือว่าออกโดยประธานาธิบดี โดยมีคณะกรรมการ
ร่างและพิจารณากฎหมายเช่นกัน

ลักษณะต่อมา ที่กล่าวว่ากฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้
ทั่วไป หมายความว่า การที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว จะมีผลใช้ได้ทุกหนทุกแห่ง
ที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐหรือประเทศนั้น ๆ โดยมีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
ไม่ว่าบุคคลจะอยู่บนบก ในป่า บนเขา หรือในน้ำ ถ้าหากกระทำการฝ่าฝืนบัญญัติ
ของกฎหมายใด ๆ ก็จะมีผลคิดและถูกลงโทษโดยกฎหมายฉบับเดียวกัน เท่าเทียม
กัน

ลักษณะที่สาม ที่กล่าวว่า กฎหมายเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้ตลอด
ไป คือกฎหมายมีผลใช้บังคับได้เสมอไปและตลอดไปตราบิตที่ยังไม่ยกเลิก
กฎหมายนั้น

ลักษณะที่สี่ กล่าวว่ากฎหมายเป็นข้อบังคับที่ทุกคนจะต้องเคารพและ
ปฏิบัติตาม ลักษณะข้อนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นข้อสำคัญที่สุดของกฎหมาย กล่าวคือ
กฎหมายจะมีความศักดิ์สิทธิ์และมีผลใช้บังคับก็ต่อเมื่อประชาชนในรัฐเคารพกฎหมาย
และปฏิบัติตาม หากกฎหมายนั้นขาดความเคารพ เชื่อถือจากประชาชนและเป็นผล
ให้ประชาชนไม่ปฏิบัติตามแล้ว กฎหมายนั้นก็จะได้ไม่ช่วยรักษาความเป็นธรรมให้
กับประชาชนแต่อย่างใด ความเดือดร้อน ปัญหาต่าง ๆ ก็จะตามมา และจะส่งผล
สะเทือนต่อความมั่นคงของรัฐอีกต่อหนึ่งด้วย

ส่วนลักษณะที่ห้า คือกฎหมายต้องมีสภาพบังคับ ขอให้จำไว้เลยนะครับ ว่า สภาพบังคับของกฎหมายก็คือการที่ฝ่าฝืนหรือทำผิดกฎหมายและถูกลงโทษนั่นเอง ดังนั้น สภาพบังคับจึงเป็นลักษณะสำคัญยิ่งที่จะทำให้กฎหมายนั้นคงความสำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์อยู่ได้...หากกฎหมายใดไม่มีการกำหนดสภาพบังคับแล้ว เราไม่ควรเรียกว่าเป็นกฎหมาย เพราะไม่มีคนเคารพเชื่อฟังเนื่องจากทำผิดกฎหมายแล้วไม่มีความผิดและไม่ได้รับโทษ คนก็ย่อมจะไม่เคารพและไม่ยอมเชื่อฟังอย่างแน่นอน สุดท้ายก็ทำให้กฎหมายนั้นไม่มีคุณค่าแต่อย่างใด

กัณฑ์รายการ : คนตรี 5 วินาที

บรรยาย 6 : จากการบรรยายมาตั้งแต่ตอนต้น นักเรียนก็คงจะเห็นแล้วว่า กฎหมายให้ประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์หลายด้านด้วยกัน ไม่มีผู้ใดจะอยู่เหนือกฎหมาย ผู้ที่ละเมิดกฎหมาย ย่อมจะได้รับความลงโทษจากการละเมิด แต่จะได้รับผลอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติในกฎหมายนั้น ๆ ดังนั้นเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เราจึงควรศึกษาคำความรู้เกี่ยวกับกฎหมายไว้อยู่เสมอ

สวัสดิ์ศรีรับ

2.4 วิธีสอนที่มีการเสนอคำบรรยายเพียงอย่างเดียว (b₄)

เริ่มรายการ : คนตรี 10 วินาที

บรรยาย "บทเรียนที่สอง...ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย"

: คนตรี 5 วินาที

บรรยาย 1 : สวัสดีครับนักเรียน ต่อไปนี้เราจะมาเรียนกันในเรื่องที่สอง คือเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย สำหรับการเรียนเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายในครั้งนี้ ครูได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า เมื่อเรียนไปแล้ว นักเรียนควรมีความสามารถ 3 ประการด้วยกัน ดังนี้ครับ

ประการแรก สามารถอธิบายความหมายของกฎหมายในแง่ต่าง ๆ ได้

ประการที่สอง สามารถอธิบายถึงความสำคัญของกฎหมาย ความ

จำเป็นและประโยชน์ของการมีความรู้เรื่องกฎหมายได้

และประการที่สาม สามารถบอกลักษณะสำคัญของกฎหมายได้

เอาละครับ ลำดับจากนี้ไป นักเรียนก็จะได้ทราบรายละเอียดว่าเป็นอย่างไรบ้าง

บรรยาย 2 : ก่อนอื่นเรามากล่าวถึงบทนำกันก่อนนะครับ กล่าวว่างกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เพื่อใช้บังคับความประพฤติของมนุษย์ในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้ ถ้าหากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือผลร้ายอย่างอื่นโดยเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการบังคับใช้

เมื่อกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ใช้บังคับความประพฤติของมนุษย์ ตามที่บรรยายมา นักเรียนก็คงสงสัยต่อไปอีกว่า อันที่จริงแล้วกฎหมายมีความสำคัญเพียงใด มีลักษณะสำคัญประการใดบ้าง สิ่งเหล่านี้เราจะเรียนกันต่อไปครับ แล้วนักเรียนจะเข้าใจมากขึ้น...เรามาทำความเข้าใจในความหมายของกฎหมายกันก่อนนะครับ

บรรยาย 3 : ในเรื่องความหมายของกฎหมายนั้น มีผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายหลายท่านได้ให้ความหมายพอจะสรุปรวมกันได้ว่า กฎหมาย คือคำสั่งหรือข้อบังคับของรัฐอันเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระเบียบทางสังคม ทั้งนี้เราใช้กฎหมายเพื่อควบคุมความประพฤติของมนุษย์ กฎหมายจะได้รับการกำหนดขึ้นโดยผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ ให้บังคับใช้แก่บุคคลโดยทั่วไป ผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือสภาพบังคับอย่างใดอย่างหนึ่ง

เราได้ทราบความหมายของกฎหมายมาส่วนหนึ่งแล้วณะครั้นนักเรียนความหมายที่กล่าวมานี้ อาจมีผู้โต้แย้งว่ายังไม่สมบูรณ์ยังบกพร่องอยู่ ดังนั้นเพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ครูก็จะอธิบายความหมายที่กล่าวมาเมื่อสักครู่นี้ จะแยกเป็นแง่ต่าง ๆ เลยณะครั้น

อย่างแรก ความหมายที่ว่ากฎหมายเป็นข้อบังคับของรัฐ ก็หมายความว่ากฎหมายจะเป็นข้อกำหนดในทางสั่ง หรือห้าม อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งรัฐในฐานะที่เป็นหน่วยหรือสถาบันการปกครอง ใช้อำนาจจัดทำให้ขึ้นเพื่อจัดระเบียบทางสังคม ในการใช้อำนาจของรัฐเพื่อจัดทำกฎหมายจะทำโดยผ่านผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ เช่น ผ่านรัฐสภา ผ่านคณะกรรมการบริหารการปกครองประเทศ เหล่านี้เป็นต้น

อย่างที่สอง ความหมายที่ว่า กฎหมายเป็นข้อบังคับหรือสิ่งควบคุมความประพฤติของมนุษย์ ในแง่นี้หมายถึงว่าข้อบังคับในทางที่เป็นคำสั่ง หรือข้อห้ามนั้นใช้บังคับความประพฤติหรือการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เป็นพลเมืองของรัฐโดยทั่วไป มิใช่ใช้กับสัตว์หรือสิ่งของ การที่สัตว์เลี้ยงของใครไปทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น กฎหมายก็จะไปบังคับเช่นลงโทษแก่เจ้าของสัตว์เลี้ยง เหล่านี้เป็นต้น ตัวอย่างอื่นเช่น การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้มีรายได้อาจต้องเสียภาษี หรือห้ามพลเมืองฆ่าชิงทรัพย์ผู้อื่น เป็นต้น

อย่างที่สาม ในแง่ที่ว่า ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายจะต้องได้รับโทษหรือผลร้ายอย่างอื่น หมายความว่ากฎหมายที่แท้จริงย่อมมีสภาพบังคับให้ผล เมื่อปฏิบัติตามผู้ใดฝ่าฝืนก็คือทำผิดกฎหมายนั่นเอง จะได้รับโทษ เช่นรับโทษด้วยการถูกจำคุก ถูกปรับ หรือชดใช้อย่างอื่นตามที่กฎหมายระบุไว้

อย่างที่สี่ ในความหมายของกฎหมายมีส่วนที่กล่าวว่าโทษหรือผลร้ายอันเกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น มีเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการบังคับ ในแง่นี้หมายความว่า การลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายจะกระทำการลงโทษในนามของรัฐ และผู้เสียหายจากการฝ่าฝืนกฎหมายของผู้อื่นจะไปแก้แค้นกับผู้ฝ่าฝืน หรือจะไปกระทำตามใจชอบไม่ได้ จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยอาศัยเจ้าพนักงานของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้พิพากษา เป็นผู้ดำเนินการให้ ตัวอย่างเช่นนักเรียนถูกขโมยรถจักรยานยนต์ นักเรียนรู้แล้วว่าใครขโมย แต่จะไปจัดการแก้แค้นหรือลงโทษผู้ขโมยโดยพลการเองไม่ได้ จะต้องให้ฝ่ายกฎหมายมาจัดการให้ ไม่งั้นนั่นก็กลายเป็นว่านักเรียนทำผิดกฎหมายอย่างอื่นไป

เป็นอย่างไบบ้างครับนักเรียน พอลงใจให้ความหมายของคำว่ากฎหมายไว้แล้วหรือยัง นักเรียนลองสรุปความหมายที่ถูกตั้งโดยใช้คำพูดของตนเองดูนะครับ แล้วก็ลองทบทวนอธิบายความหมายของกฎหมายในแต่ละแง่ทั้งสี่แง่ด้วย จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้นครับ... เราจะผ่านไป เรียนในหัวข้อต่อไปกันเลยนะครับ คือหัวข้อความสำคัญของกฎหมาย

ค้นรายการ : ดนตรี 5 วินาที

บรรยาย 4 : ก่อนที่จะพูดถึงความสำคัญของกฎหมาย ครูอยากให้นักเรียนลองนึกถึงสังคมมนุษย์ จะเห็นว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เราต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม จะไม่อยู่คนเดียวตามลำพัง นักเรียนครับ การที่เราต้องอยู่ร่วมกันในสังคม หากแต่ละคนทำอะไรตามใจชอบจนเกินไป แน่แน่นอนครับความวุ่นวาย ความเดือดร้อนย่อมเกิดขึ้นแก่กันและกันอย่างแน่นอน เหตุการณ์เช่นนี้ทำให้สังคมไม่มีระเบียบ จึงจำเป็นต้องมี

กติกาในการควบคุมหรือจัดระเบียบทางสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ โดยการออกกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ออกมาเป็นกฎหมายนั่นเอง

นักเรียนครับ การศึกษาหาความรู้ การรู้กฎหมาย นับว่ามีความจำเป็นแก่ประชาชนมาก เพราะกฎหมายจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง ขณะเดียวกันก็สร้างความเป็นระเบียบ ความสงบทางสังคมขึ้นมาด้วย จะพบอยู่เสมอว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่เป็นข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนด้วยกัน หรือข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติกรไปตามกฎหมาย มีอยู่หลายเรื่อง และบ่อยครั้งเกิดมาจากความไม่เข้าใจกันเนื่องจากความไม่รู้กฎหมาย

กฎหมายย่อมมีความสำคัญในฐานะที่เป็นข้อบังคับของรัฐของประเทศ โดยกำหนดให้สมาชิกของสังคมปฏิบัติ เมื่อต้องใช้กับคนจำนวนมาก จำเป็นต้องกำหนดไว้ให้แน่นอนและมีความเด็ดขาด ก็คือว่าจะไม่ปล่อยให้พลเมืองเลือกปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติตามใจชอบ เมื่อใครก็ตามฝ่าฝืนกฎหมายย่อมได้รับการลงโทษจากการฝ่าฝืน โดยจะไม่คำนึงว่าผู้ฝ่าฝืนจะมีความเลื่อมใสศรัทธาต่อกฎหมายหรือ ปฏิบัติตามกฎหมายได้สะดวกหรือไม่

นักเรียนอย่างเพิ่งเบื่อก่อนที่จะทำความเข้าใจเรื่องนั้นครับ พยายามติดตามไปซิครับ... เรามาเรียนกันต่อไปกันดีกว่า... เมื่อครูนึกได้พูดกันว่ากฎหมาย ต้องมีความแน่นอนและเด็ดขาด นักเรียนครับ จากเหตุนี้เองจึงมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในทางกฎหมายไว้ว่า "ความไม่รู้กฎหมายไม่ใช่ข้อแก้ตัว" นักเรียนทราบไม่ว่าหมายถึงอะไร... อันนี้หมายถึงว่าบุคคลใดจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้หลุดพ้นความผิดตามกฎหมายไม่ได้ เพราะหากให้มีการกล่าวอ้างเช่นนี้ได้ การบังคับใช้กฎหมายก็จะไม่เป็นการทั่วไปแก่คนทุกคน เพราะบางคนจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้ตนพ้นผิดไปก็เท่ากับว่าทำผิดกฎหมายแล้วไม่ต้องรับโทษ ยิ่งกว่านั้น หากให้แก้ตัวได้ก็ยิ่งเป็นการส่งเสริมให้คนเปิดหูปิดตาไม่ยอมรับรู้กฎหมาย เพราะถ้ายิ่งรู้มากก็ต้องรับผิดชอบมาก ถ้ารู้น้อยก็ไม่ต้องรับผิดชอบเท่าไร ฉะนั้นโดยหลักการแล้ว

บุคคลจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นความผิดตามกฎหมายไม่ได้ เว้นแต่กฎหมายบางอย่างจะเปิดโอกาสให้กล่าวอ้างได้

การที่กฎหมายมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ นั่นก็แสดงว่ากฎหมายมีประโยชน์ต่อมนุษย์เรา ถ้าเช่นนั้นเรามาสรุปประโยชน์ของการมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายดูนะครับ

ประโยชน์ประการแรก เป็นประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เพราะการอยู่ร่วมกันในสังคมและมีกฎเกณฑ์ในการควบคุมความประพฤติ ให้อยู่ในขอบเขตย่อมมีผลต่อความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

ประโยชน์อันที่สอง จะมีต่อการระวังตนเองไม่ให้ไปพลาดพลั้งกระทำผิดอันเนื่องมาจากหลักที่ว่า "ความไม่รู้กฎหมายไม่ใช่ข้อแก้ตัว" เพราะหากทำผิดแล้วจะต้องรับโทษหรือรับผิดตามกฎหมาย

ประโยชน์ข้อที่สาม ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ นักเรียนครับ การประกอบอาชีพต่าง ๆ ส่วนแต่ต้องอาศัยกฎหมายทั้งนั้น เพราะกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราตลอดเวลา เช่นจะทำการค้าก็ต้องไปจดทะเบียนการค้า ก็เป็นเรื่องต้องอาศัยกฎหมาย ถ้าคิดจะจ้างคนงานจะต้องว่าจ้างตามกฎหมาย แรงงาน เป็นต้น ดังนั้นการเข้าใจกฎหมายจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

และประโยชน์สุดท้ายคือข้อที่สี่ เป็นประโยชน์ในทางการเมืองคือเมื่อประชาชนได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองครบถ้วนและใช้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายแล้ว ก็จะช่วยเสริมสร้างควมมั่นคงในการปกครองและการบริหารงานทางการเมืองได้

เราได้เรียนผ่านมาเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของกฎหมายแล้วนะครับ ในหัวข้อต่อไป จะเป็นหัวข้อสุดท้ายที่จะเรียนกัน คือ ลักษณะทั่วไปของกฎหมาย

ค้นรายการ : ดนตรี 5 วินาที

บรรยาย 5 : เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกฎหมาย มีลักษณะที่สำคัญพอจะแยกได้เป็น 5 อย่างด้วยกันครับ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง กฎหมายต้องมาจากผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ หรือที่เรียกว่ารัฐอธิปัตย์

ประการที่สอง กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้โดยทั่วไป

ประการที่สาม กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้เสมอไป

ประการที่สี่ กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตาม และประการที่ห้า กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ

ต่อไปให้นักเรียนมาทำความเข้าใจในรายละเอียดแต่ละลักษณะนะครับ อย่างแรก ที่ว่ากฎหมายต้องมาจากผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ หรือที่เรียกว่ารัฐอธิปัตย์ คือประชาชนด้วยกันไม่สามารถที่จะออกกฎหมายใช้กันเองได้ เพราะถือว่าอยู่ในฐานะที่เสมอหรือเท่าเทียมกัน หากออกกฎหมายมาใช้กันเองก็ไม่มีใครเชื่อฟังปฏิบัติตาม ผู้ที่จะสามารถออกกฎหมายมาใช้กับประชาชนในรัฐได้ จะต้องเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าประชาชนเท่านั้นจึงจะทำให้ประชาชนเคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าประชาชนในรัฐของตน เราเรียกว่าผู้มีอำนาจสูงสุดของรัฐหรือรัฐอธิปัตย์ สำหรับประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เช่น ประเทศไทย พระมหากษัตริย์ก็จะเป็นรัฐอธิปัตย์ แต่จะมีคณะกรรมการร่างและพิจารณากฎหมาย สำหรับประเทศที่ปกครองโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข กฎหมายต่าง ๆ ก็ถือว่าออกโดยประธานาธิบดี โดยมีคณะกรรมการร่างและพิจารณากฎหมายเช่นกัน

ลักษณะต่อมา ที่กล่าวว่ากฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้ทั่วไป หมายความว่า การที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว จะมีผลใช้ได้ทุกหนทุกแห่งที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐหรือประเทศนั้น ๆ โดยมีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ไม่ว่าบุคคลจะอยู่บนบก ในป่า บนเขา หรือในน้ำ ถ้าหากกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายใด ๆ ก็จะมีผลผิดและถูกลงโทษโดยกฎหมายฉบับเดียวกันเท่าเทียมกัน

ลักษณะที่สาม ที่กล่าวว่า กฎหมายเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ได้ตลอดไป คือกฎหมายมีผลใช้บังคับได้เสมอไปและตลอดไปตราบใดที่ยังไม่เคยยกเลิกกฎหมายนั้น

ลักษณะที่สี่ กล่าวว่ากฎหมายเป็นข้อบังคับที่ทุกคนจะต้องเคารพและปฏิบัติตาม ลักษณะข้อนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นข้อสำคัญที่สุดของกฎหมาย แล้วคือกฎหมายจะมีความศักดิ์สิทธิ์และมีผลใช้บังคับก็ต่อเมื่อประชาชนในรัฐเคารพกฎหมายและปฏิบัติตาม หากกฎหมายนั้นขาดความเคารพเชื่อถือจากประชาชนและเป็นผลให้ประชาชนไม่ปฏิบัติตามแล้ว กฎหมายนั้นก็จะได้ช่วยรักษาความเป็นธรรมให้กับประชาชนแต่อย่างใด ความเคียดแค้น ปัญหาต่าง ๆ ก็จะตามมา และจะส่งผลกระทบสะท้อนต่อความมั่นคงของรัฐอีกต่อหนึ่งด้วย

ส่วนลักษณะที่ห้า คือกฎหมายต้องมีสภาพบังคับ ขอให้จำไว้เลยนะครับว่า สภาพบังคับของกฎหมายก็คือการที่ฝ่าฝืนหรือทำผิดกฎหมายและถูกลงโทษนั่นเอง ดังนั้น สภาพบังคับจึงเป็นลักษณะสำคัญยิ่งที่จะทำให้กฎหมายนั้นคงความสำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์อยู่ได้... หากกฎหมายใดไม่มีการกำหนดสภาพบังคับแล้ว เราไม่ควรเรียกว่าเป็นกฎหมาย เพราะไม่มีคนเคารพเชื่อฟังเนื่องจากทำผิดกฎหมายแล้วไม่มีความผิดและไม่ได้รับโทษ คนก็ย่อมจะไม่เคารพและไม่ยอมเชื่อฟังอย่างแน่นอน สุดท้ายก็ทำให้กฎหมายนั้นไม่มีคุณค่าแต่อย่างใด

ค้นรายการ : ดนตรี 5 วินาที

บรรยาย 6 : จากการบรรยายมาตั้งแต่ตอนต้น นักเรียนก็คงจะเห็นแล้วว่า กฎหมายให้ประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์หลายด้านด้วยกัน ไม่มีผู้ใดจะอยู่เหนือกฎหมาย ผู้ที่ละเมิดกฎหมายย่อมจะได้รับบทลงโทษจากการละเมิด แต่จะได้รับผลอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติ

ในกฎหมายนั้น ๆ ดังนั้นเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เราจึงควรศึกษา
หาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายไว้อยู่เสมอ

สวัสดีครับ